

Universal Declaration of Human Rights - Éwé

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

AMEGBETO JE ABLQDEVINYENYE NU KPEĐODZINYA

KPCKPLYIDEME

Esi wođe dze si kɔtɛ be, amegbetowo katã fe gomekpɔkpɔ sɔsɛ, anye gomedokpe na amegbetɔfomea fe abldqemenɔnɔ, nutefewɔwɔ kple ntɔfafa le xexeame ta la.

Esi eme va kɔ fãa be, abldqevinyenye si nye amegbetɔ qɛsiaqɛ tɔ la nu mabumabu akpɔ gbɛ wòtso be hlɔnuwɔwɔ qɛ amegbetɔfomea nu va bɔ ta la, amewo fe dzitsinya va tsi tre qɛ nuwɔna vloɛ sia ntɔ ale wođe adzɔgbɛ heqɔɛ kpɔkpɔa be, le egbe xexe sia me la, ele be amegbetɔ nanɔ agbe le abldqɛ me, aqɛ efe didi agblɔ faa wɔwɔ manɔmee, asubɔ nusi dzi wòxɔ se, avo tso nɔdzidodoname si me eye hiākame maganye agbenɔnɔ fe afɔklinu na ame hahoawo o ntɔ la,

Esi woqo kpe edzi be, ehiã be se nadzɔ Amegbetɔ fe Abldqevinyenye nu Kpeđodzinya la nu, be ametetedeto kple funyafunyawɔwɔ ame magawɛ be ame aqɛke nayi eqokui ta uli gei la to aglãdzɛdɛ me o ntɔ la,

Esi wohiã vevie be woado dukɔ kple dukɔwo dome kadodo qɛ nɔ le xexemedukɔwɔ katã dome ta la,

Esi Xexeme Dukɔ Ɔofuawo qɛ adzɔgbɛ le woƆe Ɔoqo si te wode asie la me be, to Amegbetɔ fe abldqevinyenye nu Kpeđodzinya me la, amegbetɔ qɛsiaqɛ, eqanye nyɔnu alo ntɔsu o, fe gomekpɔkpɔ sɔ eye wokpɔ mɔ be to esia me la, hadomegbenɔnɔ azɔ qɛ nɔ, abldqɛ asu amesiame si wu tsã eye agbenɔnɔ nadze edzi nyuie na amesiame wu tsã ta la,

Esi dukɔ siwo katã da asi qɛ Kpeđodzinya dzi la qɛ adzɔgbɛ be yewoakpɔ egbɔ be amesiame de bubu Kpeđodzinya la kple amewo fe abldqemenɔnɔ bliboe nu kpakple nkulɛle qɛ qoqo la ntɔ to qɛkawɔwɔ me kple Xexeme Dukɔ Ɔofuawo la,

Esi eme kɔ fãa be gomekpɔkpɔ kple Abldqemenɔnɔ gomesese tsitotsito nye nu vevito wu, hena takpɔkpɔ na adzɔgbɛqɛ sia bliboe ta la,

XEXEME DUKO ƆOFUAWO JE TAKPEKPEGã LE GBEFã ƆEM:

Amegbetowo fe Abldqevinyenye nu Kpeđodzinya sia be, enye qoqo si dzi mieda asi qo na amewo katã le xexeame godoo. Miele mɔkpɔkpɔ me be amesiame kple xexeame habɔbɔ qɛsiaqɛ le afisiafi azɔ qɛ Kpeđodzinya sia nu. Woakakae qɛ xexeame katã to efiafia kple emeqɛqɛ na amewo me. Esia awɛ be amewo nase Kpeđodzinya la gome eye woaxɛ, awɔ qɛ edzi be, agbenɔnɔ natsɔ afo nyuie le Dukɔ siwo le Xexeme Dukɔ Ɔofuawo fe Habɔbɔ me la me. Wokpɔ mɔ be woakaka Kpeđodzinya la qɛ Xɔqɛasinyigba siwo dzi qum dukɔ aqewo le la hã me hena dzidzedzekpɔkpɔ.

KPEĐODZINYA ƆOƆO 1

Wodzi amegbetowo katã abldqeviwɔe eye wodzena bubu kple gomekpɔkpɔ sɔsɛ. Susu kple dzitsinya le wo dometo qɛsiaqɛ si eyata wodze be woanɔ anyi le qɛkawɔwɔ blibo me.

KPEĐODZINYA ƆOƆO 2-LIA

Ele be amesiame nakpɔ gome le abldqevinyenye fe qoqo siwo katã le Kpeđodzinya la me me. Woawɔ qoqo siawo dzi vovotodeameme manɔmetɛ qɛ efe dzɔtsofe, ntɔgibalɛ fe amadede, ntɔsu alo nyɔnuyenye, gbeɔgbɔ, xɔsehamenɔnɔ, dunyahehamenɔnɔ, ame fe susu fe vovototo, qɛvinyenye alo qoƆe tɔxɛ aqɛke ta o.

Gawu la, vovotodeameme madze le ame aḑeke fe dunyahenyawo alo efe dukɔa fe kadodo kple dukɔ bubuwo me o. Nenema ke ame la fe dukɔ si me wòtso la ɔanye dukɔ nɔ-ɛḑokui si o, ɛɔanye xɔḑeasi dukɔ alo dukɔ manɔḑokui si o, vovotodeameme nuwɔna aḑeke mayi edzi ku ɔe enu o.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 3-LIA

Ele be amesiame nana agbe leablɔḑe kple dedienɔna me.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 4-LIA

Womatsɔ ame aḑeke awɔ kluvie alo aḑe awɔbae o, woatsi kluvinyenye kple kluvitsatsa nu gbidii le ma vovovoawo nu.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 5-LIA

Womawo funyafunya ame, asẽ tame le enu, awɔ hlɔnu aḑeke ɔe enu, ahe to ne ahaɔi gbẽe o.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 6-LIA

Woade bubu amesiame nu le afisiafi abe amegbetɔ ene le se la nu.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 7-LIA

Amewo katã sɔ le se la dziwɔwɔ me eye wo katã akpɔ gome le se la fe wo taviuli me vovototomanɔmee.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 8-LIA

Gomekpɔkpɔ le amesiame si le dukɔa fe ɔɔnubrɔfewo hena ɔɔɔɔɔwɔwɔ siwo ku ɔe efe ablɔḑevinyenye fe kuxiwo nu abe alesi wole dukplɔse la me ene.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 9-LIA

Womalé ame aḑeke akpasesẽtɔe, azi edzi ɔe gaxɔme, alo anyae le dukɔa me ɔe adzemadze dzi o.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 10-LIA

Gomekpɔkpɔ sɔsɔe le amesiame si nu wotsɔ nya ɔo hekplɔe yi dukɔa fe ɔɔnubrɔfe, afisi ɔɔnubrɔla adodoe siwo matso afia nkunɔ o la, nade to efe nyawo me ku ɔe efe gomekpɔkpɔ, efe ɔɔdeasiwo kple hlɔnya ɔesiade fomevi si woatsɔ ɔe enu la me ne.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 11-LIA

1. Womabu ame aḑeke agɔɔzelae le wɔna aḑe si to nuḑeɔi me ne la ta le efe dukɔ me alo dukɔ bubuwo fe se nu nenyɛ be se ma menɔ anyi le amea fe vodadawɔxi o.

2. Womabu ame aḑeke agɔɔzelae ɔe nuwɔna aḑe si mele dukɔa alo gbetadukɔ aḑeke fe seawo me le xeyixi si me nya la dzɔ o. Nenema ke womana tohehe aḑeke si kɔ wu esi sɔ kple amea fe vodada le xemaxi me o.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 12-LIA

Ame aḑeke mekpɔ mɔ atso sesẽ ade nu ame bubu fe adzamegbenɔnya, efe fomenya, alo afemegbenɔnya me o. Ame aḑeke mekpɔ mɔ ato mɔ aḑeke dzi anya nu tso ame aḑe kple ame bubuwo dome kadodonyawo nɔti o. Nenema ke ame aḑeke mekpɔ mɔ afo ɔi ame bubu nkɔ alo agblẽ enu o. Se la ɔe mɔ be ame aḑe si nu woade afo sia fomevi ɔo la, nauli ɛḑokui ta faa se la nudawɔwɔ me.

KPEÐODZINYA ÐODO 13-LIA

1. Amesiamе kpɔ mɔ aɖi tsa ayi duko ɖesiaɖe me, anɔ afisiafi si dzroe la, gake amea nakpɔ gbɔ be yemetso duko si me ye le la fe lifowo o.
2. Mɔnukpɔkpɔ le amesiamе si be woadzo le efe duko alo duko bubu me eye woate ɲu atrɔ gbɔ va efe duko me.

KPEÐODZINYA ÐODO 14-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ le amesiamе si, si aua yi duko bubu me la si be woakpɔ sitsofe.
2. Womagbe sitsofemɔnu kpɔkpɔ sia nana ame ne eva emе be wole eyome tim ɖe vodada siwo meku ɖe dunyahenyawo ɲu alo esiwo tsi tre ɖe Xexeme Dukɔfofuawo fe ɖoɖowo ɲu o.

KPEÐODZINYA ÐODO 15-LIA

1. Dumevinyenye fe gomekpɔkpɔ le amesiamе si.
2. Womatsɔ akpasesě axɔ dukɔmevinyenye le ame aɖeke si o, eye womaxe mɔ na ame aɖeke si di be yeatrɔ azu duko bubu me tɔ la o.

KPEÐODZINYA ÐODO 16-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li na ɲutsu kple nyɔnu siwo tsi nyuie ate ɲu aɖe srɔ la si be woaɖe amesi nyo na wo la, ado fome. Dzɔtsofe, dzrovinyenye alo subɔsubɔ manye mɔxenu o. Mɔnukpɔkpɔ sɔsɔe li na wo be woaɖe wo nɔewo. Nenema ke woagate ɲu agbe wo nɔewo hã faa.
2. Womazi srɔɖeɖe ɖe ame aɖeke dzi o. Ele be srɔɖeɖe la nanye srɔɖela eveawo fe didi.
3. Le dzɔdzɔme nu la, fomee nye gomeɖokpe na amegbetɔfomea, eyata enye duko ɖesiaɖe fe dɔɖeasi be woakpɔ fome ɖesiaɖe fe dedienɔɔ fe nyawo gbɔ.

KPEÐODZINYA ÐODO 17-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li be nuncamesi ate ɲu anɔ ame ɖeka si eye woagae ɲu anɔ ame ma kple ame bubuwo si ɖe du.
2. Womatsɔ akpasesě axɔ ame aɖeke fe nuncamesi si le esi la o.

KPEÐODZINYA ÐODO 18-LIA

Amesiamе kpɔ mɔ abu tame le eɖokui si le ablɔɖe me, awɔ efe dzitsinya ɲudɔ abe alesi wòlɔ ene eye wòasubɔ le mɔ si dze eɲu la nu. Ablɔɖemɔnu sia gɔmee nye be ame aɖe ate ɲu agbe nu ɖa tso efe xɔse gbɔ eye wòagasubɔ nu bubu si wòlɔ faa. Nenema ke wòkpɔ mɔ anɔ eɖokui si ko alo abɔ ha kple ame bubuwo le subɔsubɔhawo me. Afia nu tso nusi wòsubɔna la ɲuti le adzame alo gaglãgbе to mɔ ɖesiaɖe nu mɔxexe manɔmee.

KPEÐODZINYA ÐODO 19-LIA

Amesiamе kpɔ mɔ abu tame le eɖokui si eye wòaɖe efe susu agblɔ faa mɔxexe manɔmee. Mɔnukpɔkpɔ sia lɔ susuwɔwɔ le ame ɖokuisi le ablɔɖe me ɖe emе. Esia gɔmee nye be ame aɖeke mekpɔ mɔ ado akplamatsee le wɔna sia me o. Egalɔ mɔnu si wòato ase nya tso ame bubuwo gbɔ kple alesi wòana nyanya ame bubuwo hekpe ɖe susu siwo do go tso nyagbefãɖeɖe ɖesiaɖe fomevi me kaka me. Le wɔna siawo me la, lifowo kura gɔ hã manye mɔxenu o.

KPEÐODZINYA ÐODO 20-LIA

1. Takpekpe kple hadede le ɲutifafa me fe ablɔɖe mɔnukpɔkpɔ, li na amesiamе.

2. Womazi ame aḑeke dzi be woanɔ habɔɔ aḑe me o.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 21-LIA

1. Gomekpɔkpɔ le dukɔmevi ḑesiḑe si le efe dukɔ fe dziḑuḑunyawo me. Ate ɲu anye eya ɲutɔ alo ametiatia aḑo wo tefe le akɔdada me.
2. Mɔnukpɔkpɔ li na dukɔmevi ḑesiḑe sɔsɔ be woakpɔ gome le kpekpeḑeɲu siwo keɲ dziḑuḑu nana dukɔmeviwo katã la xɔxɔ me.
3. Dziḑuḑu ḑesiḑe fe ɲusẽ fe sɔti le efe dukɔmeviwo sime. Woḑe ɲusẽ sia afia le xeyixi tɔxewo dzi to ametiakɔdada siwo wowɔna le ḑoḑo nyui me. Le akɔdada siawo me la, dukɔmevi siwo katã dze ada ako la, ade nu aḑaka me le adzame alo to akɔdada mɔnu bubu aḑe si dzi woda asi ḑo ɲudɔwɔwɔ me.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 22-LIA

Hadomegbenɔɔ kple dedienɔɔ fe gomekpɔkpɔ li na dukɔmevi ḑesiḑe. Ehiã be dukɔmevi ḑesiḑe nakpɔ esia ade dzesii kɔtɛ to nunyanya tso efe dukɔ la fe ḑekawɔwɔ kadodo kple gbetadukɔwo ɲuti. Nenema ke wogahiãe hã be wòanya nu tso kpekpeḑeɲu siwo efe dukɔ la xɔna tso dukɔ bubuwo gbɔ le ga, hadomegbenɔnya kple dekonunyawo gome hena eya abe dumevi ene kple ehati bubuawo fe bubu kple tutuḑo si le vevie ɲutɔ la ɲuti.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 23-LIA

1. Dɔwɔwɔ fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame faa. Amesiame atia dɔwɔna si nyo ne la. Ati efe dɔwɔwɔ fe dzidzemekpɔkpɔ yome eye wòauli amemaxɔmaxɔ ḑe dɔ me ta vevie.
2. Fetu ḑeka fomeviwo xɔxɔ ḑe dɔwɔna ḑeka fomevi ta le afisiafi, fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame, vovototomanɔmee.
3. Fetu nyui xɔxɔ fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame. Esia awɔe be dɔwɔla la nate ɲu akpɔ eya ɲutɔ, srãa kple viawo dzi dzidzemetɔe abe alesɔ wodze amegbetɔ be wòano agbe ɲudzedzekpɔtɔe la ene. Eye ne ehiã kura hã la woado albe abe hadomegbenɔɔ fe viḑe ene.
4. Amesiame kpɔ mɔ aḑo dɔwɔlawo fe habɔɔ anyi alo age ḑe ḑesiḑe si woḑo anyi xoxo la me ḑe efe dzidzemekpɔkpɔ mɔnuwo taviuli ta.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 24-LIA

Mɔnukpɔkpɔ li na amesiame si nye dziḑuḑudɔwɔla be woana gbɔḑemee to mɔkeke nanae me le xeyixi tɔxɛ aḑewo dzi gake woaxe fetu dedi ne. Womaḑe ga aḑeke le efe fetu la me ḑe xeyixi siwo me menɔ dɔ me la ta o.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 25-LIA

1. Agbenɔɔ dzidzemetɔe fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame bena efe lãme nana sesẽ, eya ɲutɔ, srãa kple viawo nana dedie to nuḑuḑu, nutata, xɔtutu, atikenya, kple kpekpeḑeɲunana bubu fomevi siwo hiã le hadomegbenɔɔ me la xɔxɔ me. Ne dɔwɔna mele ame aḑe si o la, mɔukpɔkpɔ li ne be ne edze dɔ alo zu wɔametɔ, srãa ku alo wotsi heku amegã alo nyagã loo alo afɔku aḑe dzo ḑe edzi si awɔe be magate ɲu awɔ naneke le eḑokui si o hã la, woakpɔ kpekpeḑeɲu.
2. Ele be woatsɔ beléle tɔxɛ na vinɔwo kple ḑeviwo eye woana kpekpeḑeɲu wo. Ele be woakpɔ ḑevi siwo dzilawo ḑe wo nɔewo ḑe ḑoḑonu hafi dzi wo kple esiwo dzilawo meḑe wo nɔewo ḑe ḑoḑo nyuitɔ nu hafi dzi wo o la dzi vovototomanɔmee.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 26-LIA

1. Mɔ́nukpɔ́kpɔ́ li na amesiame be wòaxɔ hehe. Woaxɔ hehe siawo femaxee le gɔ́medzesukuwo me. Ele be woazi amewo dzi be woaxɔ gɔ́medzesuku fe hehe. Ele be mɔ́nukpɔ́kpɔ́ nanɔ anyi na hehexɔxɔ le aɖaɖudɔwo kple dɔ́wɔna tɔ́xewo me. Le sukukɔ́kɔ́wo dede gome la, woadɛ mɔ́ na amesiwo ɔ́u ɔ́utete le la be woage dɛ hehexɔfe siawo.

2. Ele be hehenana amewo fe taɖodzinu nanye be woatu amegbetɔ́ dɛsiaɖɛ dɔ́ hena efe amezuzu blibo. Ele hã be amegbetɔ́fomea, fe dzidzemekpɔ́kpɔ́ kple efe ablɔ́dɛmenɔ́ɔ́ fe gɔ́medɔ́kpe nakpɔ́ ɔ́gɔ́yiɔ́ to bubudede gɔ́medɔ́kpe sia ɔ́u me. Esia ahe nugɔ́mesese, dzidodo kple xɔ́lɔ́wɔ́wɔ́ ade dukɔ́wo, gbegbɔ́gbɔ́kɔ́wo kple xɔ́seha vovovoawo katã dome. Esia ana be Xexeme Dukɔ́ ɔ́ofuawo fe Habɔ́ɔ́ fe nuwɔ́nawo nahe ɔ́utifafa va xexeame godoo.

3. Dzilawo kpɔ́ mɔ́ atia hehe si fomevi wodi be wo viwo naxɔ la faa.

KPEɔ́DODZINYA ɔ́Dɔ́Dɔ́ 27-LIA

1. Gbesiagbegbenɔ́ɔ́ fe gomekpɔ́kpɔ́ li na amesiame. Esia gɔ́mee nye bena, mɔ́nukpɔ́kpɔ́ li na amesiame be woakpɔ́ gome le viɖɛ siwo hã dona tso dzɔ́dzɔ́menuwo ɔ́uti nunya kple aɖanudɔ́wɔ́nawo me.

2. Mɔ́nukpɔ́kpɔ́ li be woauli ame aɖɛ fe nutovɛ ta to se ɔ́udɔ́wɔ́wɔ́ me. Nutovɛ sia ate ɔ́u anye agbalẽɔ́ɔ́ɔ́, hakpakpa alo aɖaɖu nu bubu dɛsiaɖɛ fomevi si nye ame la fe asinudɔ́wɔ́wɔ́ si ɔ́uti tɔ́nyenye le nɛ.

KPEɔ́DODZINYA ɔ́Dɔ́Dɔ́ 28-LIA

Gomekpɔ́kpɔ́ li na amesiame be wòanɔ́ efe dukɔ́ me habɔ́ɔ́wɔ́ alo dutahabɔ́ɔ́ siwo me amewo fe mɔ́nukpɔ́kpɔ́wɔ́ kple ablɔ́dɛvinyenye fe nyati siwo dzi míetɔ́ asii le Kpeɔ́odzinya sia me la xɔ́ anyinɔ́ dɔ́ blibo.

KPEɔ́DODZINYA ɔ́Dɔ́Dɔ́ 29-LIA

1. Gomekpɔ́kpɔ́ le dukɔ́ me ɔ́gɔ́yidɔ́wɔ́ wɔ́wɔ́ mekpɔ́ dukɔ́mevi dɛsiaɖɛ fe ɔ́kume le afisi efe ablɔ́dɛvinyenye kple amegbetɔ́nyenye blibo le bɔ́bɔ́ le.

2. Ele na amesiame be le efe mɔ́nukpɔ́kpɔ́ kple ablɔ́dɛvinyenye ɔ́uti dɔ́wɔ́wɔ́wɔ́ me la, wòanye amesi awɔ́ dɛ dɔ́dɔ́ siwo dzaa dzi sea da asi dɔ́ la dzi hena sidzedze kple bubudede ame bubuwo fe gomekpɔ́kpɔ́wɔ́ kple ablɔ́dɛmenɔ́ɔ́ si hea agbe nyui nɔ́ɔ́, tomedafa kple dzidzeme sɔ́ gbɔ́ fũu vɛ, le ameha siwo dome sɔ́sɔ́minasɔ́ fe wɔ́nawo ɔ́o ke dɛ to nyuie le.

3. Mele be woawɔ́ mɔ́nukpɔ́kpɔ́ kple ablɔ́dɛvinyenye ɔ́uti dɔ́ le mɔ́nu siwo to vovo tso Xexeme Dukɔ́ ɔ́ofuawo fe taɖodzinuwo kple didiwo gbɔ́ o.

KPEɔ́DODZINYA ɔ́Dɔ́Dɔ́ 30-LIA

Mele be ame aɖɛke naɖɛ naneke si le Kpeɔ́odzinya sia me la gɔ́me abe dukɔ́ dɛka aɖɛ koɔ́ tɔ́ wònye ene o. Medze be ameha alo ame dɛka aɖɛke natsɔ́ abe mɔ́nukpɔ́kpɔ́ ene awɔ́ wɔ́na aɖɛ alo aɖɛ afɔ́ aɖɛ si agblẽ nu le gomekpɔ́kpɔ́ kple ablɔ́dɛmɔ́nu siwo woxlẽ fia le Kpeɔ́odzinya sia me la ɔ́uti o.
